

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. balandžio 13 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės, Gražinos Davidonienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja) ir Gedimino Sagačio, teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal atsakovo M. V. kasacinį skundą dėl Šiaulių apygardos teismo 2021 m. gegužės 19 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Tomadas“ ieškinį atsakovui M. V. dėl skolos priteisimo; tretieji asmenys Telšių apskrities vyriausiasis policijos komisariatas ir Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių priverstinai nuvežtos transporto priemonės saugojimo išlaidų atlyginimą, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė prašė priteisti jai iš atsakovo 11 968,50 Eur skolos, 5 proc. procesines palūkanas.
3. Ieškovė nurodė, kad ji pagal su Telšių apskrities vyriausiojo policijos komisariatu (toliau – VPK) sudarytą Viešojo pirkimo dėl priverstinio transporto priemonių nuvežimo, pervežimo ir saugojimo sutartį 1010 dienų (nuo 2017 m. rugsėjo 7 d. iki ginčo nagrinėjimo teisme dienos – 2020 m. birželio 12 d.) saugojo mopedą „Delta“ be valstybinių numerių, kurį eismo įvykio metu valdė atsakovas. Vienos paros saugojimo įkainis 11,85 Eur. Atsiskaitymo už suteiktas paslaugas ieškovė negavo. Atsakovui tenka pareiga atlyginti priverstinio saugojimo išlaidas pagal Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo (toliau – ir SEAKĮ) 33 straipsnio 8 dalį.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Šiaulių apylinkės teismas 2020 m. gruodžio 23 d. sprendimu ieškinį tenkino iš dalies: priteisė iš atsakovo 5122 Eur; kitą ieškinio dalį atmetė.
5. Teismas nustatė šias faktines aplinkybes:
 - 5.1. 2016 m. rugsėjo 5 d. ieškovė su Telšių apskrities VPK sudarė priverstinio transporto priemonių nuvežimo, pervežimo ir saugojimo sutartį, kurios 5.16 punktu ieškovė įsipareigojo iš ankstesnio vykdytojo saugojimo aikštelės nemokamai pergabenti saugomas arba konfiskuotas transporto priemones į savo saugojimo aikštelę ir saugoti policijos sulaikytas transporto priemones iki transporto priemonės perdavimo arba sunaikinimo; 2017 m. rugpjūčio 17 d. ieškovė ir Telšių apskrities VPK sudarė Susitarimą dėl transporto priemonių pervežimo paslaugų, kurio 1 punktu ieškovė įsipareigojo pervežti tolimesniam saugojimui transporto priemones iš G. S. firmos automobilių saugojimo aikštelės į ieškovės aikštelę;
 - 5.2. ieškovė perėmė tolimesniam saugojimui iš G. S. firmos priverstinai nuvežtą transporto priemonę mopedą „Delta“ be valstybinių numerių, kuris buvo sulaikytas dėl Kelių eismo taisyklių (toliau – ir KET) 14, 266 punktų reikalavimų pažeidimų (tai patvirtina 2015 m. liepos 27 d. Transporto priemonės priverstinio nuvežimo aktas);
 - 5.3. ieškovė, 2019 m. rugsėjo 6 d. (taip nurodyta ieškinyje) iš Telšių apskrities VPK gavusi informaciją, kad mopedą „Delta“ eismo įvykio metu valdė atsakovas, 2019 m. rugsėjo 25 d. pranešimu, siųstu deklaruotos gyvenamosios vietos adresu, informavo atsakovą apie susidariusią skolą už saugojimą.
6. Šalių teisinius santykius teismas kvalifikavo kaip pasaują (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.830 straipsnio 1 dalis). SEAKĮ 33 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad išlaidas, susijusias su priverstiniu transporto priemonės nuvežimu į transporto priemonės stovėjimo aikštelę ir jos saugojimu transporto priemonės stovėjimo aikštelėje, ūkio subjektui transporto priemonės savininkas ir valdytojas atlygina solidariai. Nors transporto priemonė nebuvo įregistruota įstatymo nustatyta tvarka, jai neatlikta valstybinė techninė apžiūra, ji nebuvo apdrausta privalomuoju transporto priemonių civilinės atsakomybės draudimu, tačiau priimant 2015 m. rugpjūčio 10 d. nutarimą administracinio teisės pažeidimo byloje ginčo dėl mopedo savininko nebuvo, todėl teismas padarė išvadą, kad mopedo savininkas buvo V. M., kuris mirė 2016 m. (duomenys neskelbtini).
7. Atsakovo argumentus dėl transporto priemonės pripažinimo bešeimininke teismas atmetė kaip nepagrįstus. Nors atsakovas nurodė, kad nei jis, nei V. M. negavo leidimo atsiimti transporto priemonę ir kad telefonu jam paaiškino, jog be registracijos liudijimo mopedo neatiduos, tačiau byloje nepateikta jokių įrodymų, jog atsakovas bandė nors kartą atsiimti transporto priemonę. Teismas nustatė, kad atsakovas ieškovei iki šiol nėra pateikęs nustatytos formos leidimo atsiimti transporto priemonę ir nėra apmokėjęs išlaidų už mopedo saugojimą, todėl skola už transporto priemonės saugojimą susidarė ne dėl policijos pareigūnų ar transporto priemonės saugotojo kaltės, o dėl paties atsakovo nerūpestingumo. Atsakovui apie transporto priemonės nuvežimą ir saugojimą buvo žinoma nuo pat pradžių, kadangi būtent atsakovo padarytas administracinis teisės pažeidimas lėmė transporto priemonės nuvežimą į transporto priemonių saugojimo aikštelę ir šios transporto priemonės saugojimą. Atsakovas pripažino, kad buvo gavęs laišką dėl mopedo atsiėmimo, tačiau aktyvių veiksmų nesiėmė, nevyko į VPK ir nebandė

atsiimti transporto priemonės, nebuvo suinteresuotas atsiimti mopedą.

8. Spręsdamas dėl skolos dydžio, teismas pažymėjo, kad sutartyje nustatyti įkainiai, taikytini automobilio savininkams ir (ar) valdytojams, ir įkainiai, taikytini policijos įstaigoms, skiriasi daugiau nei 10 kartų. Dėl to teismas padarė išvadą, kad iš atsakovo reikalaujamas priteisti 11,85 Eur įkainis už vieną mopedo saugojimo parą negali būti pripažintas nei atitinkančiu realią analogiškų paslaugų rinkos kainą ginčui aktualiu laikotarpiu ginčui aktualioje teritorijoje, nei ekonomiškai pagrįstu (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 176 straipsnio 1 dalis).
9. Teismas, išanalizavęs ieškovės pateiktus duomenis apie identiškas paslaugas teikiančių įmonių įkainius, atkreipė dėmesį į tai, kad jie visiškai neatitinka ginčo vietovės (nurodytos Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos apskritys), o duomenys panašioje vietovėje – iš viso nepateikti. Teismas nusprendė, kad nagrinėjamu atveju ieškovės pateikti duomenys neatitinka teisingo saugojimo paslaugų teikėjo ir transporto priemonės savininko ir (ar) valdytojo interesus atitinkančios paslaugų kainos nustatymo kriterijaus. Nustatydamas mopedo saugojimo paros įkainį teismas taip pat įvertino ir tai, kad mopedo vertė, tikėtina, yra daug kartų mažesnė nei jo saugojimo išlaidos. Byloje nėra nurodyta nei konkreti mopedo vertė, nei gamybos metai, tačiau, įvertinus mopedo rinkos kainą (pvz., [autogidas.lt](#) kainos svyruoja nuo 150 Eur iki 200 Eur), akivaizdu, kad jis mažavertis. Dėl to teismas nusprendė, kad ieškovės prašoma priteisti 11 968,50 Eur suma yra žymiai didesnė nei paties saugomo daikto vertė, taigi ji akivaizdžiai per didelė, negali būti laikoma naudingomis ir būtinomis išlaidomis, todėl ieškovės prašomą priteisti sumą teismas sumažino iki 5 Eur už dieną (atsižvelgiant į panašiu laikotarpiu taikytus analogiškos paslaugos įkainius) ir už 1010 parų transporto priemonės saugojimo priteisė 5050 Eur bei 72 Eur už transporto priemonės nuvežimą, iš viso 5122 Eur. Teismas pažymėjo, kad 5 Eur įkainis yra didesnis už pačios ieškovės kitam subjektui – policijos įstaigoms – už analogiškas paslaugas pasiūlytą ir taikomą įkainį, todėl šiuo konkrečiu atveju negali būti laikomas neatitinkančiu tikrųjų paslaugos kaštų ir pažeidžiančiu ieškovės teises ir teisėtus interesus.
10. Šiaulių apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą pagal atsakovo apeliacinį skundą, 2021 m. gegužės 19 d. nutartimi pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą.
11. Apeliacinės instancijos teismas atsakovo argumentus dėl turto pripažinimo bešeimininkiu vertino kaip nepagrįstus. Teisėjų kolegija pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, kad labiau tikėtina, jog mopedo faktiniu savininku buvo V. M.. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad tai, jog mopedas nebuvo registruotas teisės aktų nustatyta tvarka, savaime nereikia, kad mopedas turėtų būti pripažintinas bešeimininkiu daiktu. Transporto priemonės teisinės registracijos duomenų neįšviešinimas transporto priemonių registre yra teisiskai nereikšminga aplinkybė sprendžiant, kas yra transporto priemonės savininkas, kadangi nuosavybės teisė į transporto priemonę nėra laikoma įgyta nuo transporto priemonės įregistravimo atitinkamame registre. Dėl to teisėjų kolegija nusprendė, kad ginčo atveju nebuvo jokių pagrindų inicijuoti mopedo pripažinimo bešeimininkiu daiktu procedūrą, kadangi jo savininkas buvo nustatytas.
12. Byloje neginčijamai nustatyta, kad atsakovas padarė administracinį teisės pažeidimą vairuodamas ginčo mopedą, t. y. buvo mopedo valdytojas ir Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso (toliau – [ATPK](#)) pažeidėjas, tai reiškia, jog jis bet koku atveju yra vienas iš SEAKI 33 straipsnyje nurodytų subjektų, kuris turi atlyginti už pasaugą. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad atsakovui apie motorolerio priverstinį nuvežimą ir saugojimą buvo žinoma nuo pat pradžių, t. y. 2015 m. liepos 27 d., kai dėl atsakovo padarytų administracinių teisės pažeidimų motoroleris buvo nuvežtas ir paliktas saugoti priverstinai nuvežtų transporto priemonių saugojimo aikštelėje.
13. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad Lietuvos policijos generalinio komisaro 2009 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. 5-V-200 patvirtinto Transporto priemonių priverstinio nuvežimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) 23 punkte nustatyta, jog leidimas atsiimti transporto priemonę iš ūkio subjekto, kuris ją saugo, saugojimo aikštelės gali būti išduodamas ne tik transporto priemonės savininkui, bet ir transporto priemonės valdytojui. Taigi atsakovas visada turėjo ir turi galiojančią teisę kreiptis į VPK įstatymų nustatyta tvarka ir gavęs leidimą atsiimti priverstinai saugomą transporto priemonę, tačiau jokių aktyvių veiksmų nesiėmė, todėl atsakovo argumentus, kad skola susidarė išimtinai dėl ieškovės ir Telšių apskrities VPK kaltės, teisėjų kolegija pripažino nepagrįstais.
14. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad sutartis buvo sudaryta VPK ir ieškovės sutartiniai santykiai 2019 m. rugsėjo 5 d. pasibaigė išskirtinai tik tarp jų, sutarties pasibaigimas atsakovui jokios įtakos neturi. Sutartis nustatė pareigą ieškovei saugoti ir išsaugoti priverstinai nuvežtas transporto priemones, todėl ir po sutarties pasibaigimo ieškovė turėjo saugoti motorolerį net ir tuo atveju, jei atsakovas jo neatsiėmė.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

15. Atsakovas kasaciniu skundu prašo panaikinti Šiaulių apylinkės teismo 2020 m. gruodžio 23 d. sprendimo dalį, kuria iš atsakovo priteista 5122 Eur skola bei nepriteistas 555,97 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimas; panaikinti Šiaulių apygardos teismo 2021 m. gegužės 19 d. nutartį priteisti iš atsakovės bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas yra grindžiamas šiais argumentais:
 - 15.1. Nagrinėjamu atveju nėra vienos iš būtinųjų sąlygų pasaugos teisiniams santykiams atsirasti – saugomo daikto grąžinimo, todėl teismas nepagrįstai ginčą nagrinėjo ir santykius aiškino pasaugos kontekste bei nepagrįstai taikė pasaugos santykius reglamentuojančias teisės normas. Atsižvelgiant į byloje nustatytas faktines aplinkybes, atsakovas nėra ir negali būti pasaugos sutarties šalis. Jeigu teismo nutartis bus įgyvendinta ir iš atsakovo bus išieškota priteista suma, ieškovė ir toliau galės reikalauti iš atsakovo pasaugos mokesčio negrąžindama saugomo daikto.
 - 15.2. Tokia transporto priemonė, kurios savininkas nenustatytas, įstatymų nustatyta tvarka neįregistruota, neturi transporto priemonės identifikacinio numerio, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 26 d. nutarimu Nr. 634 „Dėl bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apsaikymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklių patvirtinimo“ (redakcija nuo 2015 m. kovo 19 d. iki 2016 m. gruodžio 31 d.) (toliau – Taisyklės), turėjo būti pripažinta bešeimininke ir perduota valstybei arba utilizuota. Taisyklių 4.6 punkte nurodyta, kad jeigu institucija, kurios žinioje yra valstybei perduotos transporto priemonės, negali šių transporto priemonių identifikuoti ir (ar) pateikti pripažinimo tinkamomis eksploatuoti dokumentų arba jei minėtos transporto priemonės yra mažavertės, tokias transporto priemones savo sprendimu pripažįsta atliekomis institucijos, kurios žinioje yra valstybei perduotos transporto priemonės, vadovas arba jo įgaliotas asmuo, surašydamas Valstybinės mokesčių inspekcijos patvirtintos formos turto pripažinimo atliekomis aktą. Taigi mopedas iš esmės turėjo būti pripažintas atliekomis. Telšių apskrities VPK, nesikreipdamas dėl mopedo pripažinimo bešeimininkiu arba jo neutilizavimas, taip pat neišsprendęs atsakovui leidimo atsiimti transporto priemonę ir neturėdamas teisės išduoti tokį leidimą, įvykdė ne visus pirmiau nurodytus teisės aktų reikalavimus, todėl prisiėmė dėl to jam tenkančią riziką. Taigi, Telšių apskrities VPK, būdamas pasaugos sutarties, kurioje nustatytos jos teisės ir pareigos, šalis, neatliko pareigos įsitikinti, kad pas ieškovę saugoma transporto priemonė negali būti civilinių teisinių santykių objektas, todėl atsakovas nelaikytinas pasaugos sutarties šalimi.
 - 15.3. Bylą nagrinėję teismai, nustatę, jog nėra įregistruoto mopedo savininko, o pats mopedas taip pat neįregistruotas ir yra be identifikacijos numerių, nukrypo nuo įrodymų tyrimo ir vertinimo taisyklių aiškinimo ir taikymo, todėl nepagrįstai padarė išvadą, kad ginčo materialiniai teisiniai santykiai atsakovo atžvilgiu gali būti kvalifikuojami kaip pasaugos. Padarę šią išvadą, teismai neanalizavo pasaugos sutarties sąlygų, jų prieštaravimų, netyrė aplinkybių, reikšmingų sprendžiant dėl saugotojo ir trečiojo asmens (Telšių apskrities VPK) atsakomybės sąlygų ir dydžio, tačiau neargumentuotai nusprendė, kad atsakovas yra pasaugos sutarties šalis.
16. Atsiliepimu į kasacinį skundą ieškovė prašo skundžiamus teismų procesinius sprendimus palikti nepakeistus, priteisti bylinėjimosi išlaidų

atlyginimą. Atsiliepiamas grindžiamas šiais argumentais:

- 16.1. Nei SEAKĮ, nei kitų teisės aktų nuostatos nėtvirtina galimybės priverstinai nuvežtos transporto priemonės valdytojui (pažeidėjui) išvengti transporto priemonės priverstinio saugojimo išlaidų atlyginimo, nenustato neatlygintinio priverstinio transporto priemonių saugojimo paslaugų teikimo. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2021 m. sausio 14 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-183-969/2021, kiek tai tiesiogiai susiję su priverstinio transporto priemonių nuvežimo ir saugojimo paslaugomis, yra konstatavęs, jog tokio pobūdžio bylos nėra susijusios su viešuoju interesu, todėl teismas nėra įpareigotas būti aktyvus. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. balandžio 26 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-280/2013 suformuluota teisės taikymo taisyklė paneigia atsakovo poziciją, neva jam nesant pasaulio sutarties šalimi iš jo buvo priteista sumokėti už saugojimo paslaugas. Kitoks įstatymų reglamentavimo aiškinimas paneigtų transporto priemonės savininko ir (ar) valdytojo pareigą laikytis KET bei nepažeisti Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (ar net Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso) nustatytų reikalavimų ir reikštų, jog viešosios teisės pažeidėjas neatsako už jo padaryto pažeidimo pasekmių, atsiradusių išlaidų forma, šalinimą, prieštarautų ir [CK](#) 1.5 straipsnyje įtvirtintam protingumo principui. Kasacinio teismo konstatuota, jog sutarties dėl priverstinio nuvežimo ir saugojimo nuostatos turi būti vertinamos kartu su viešojoje teisėje įtvirtintomis transporto priemonių savininkų ar valdytojų pareigomis, pirmiausia – SEAKĮ nuostatomis, įtvirtinančiomis, jog transporto priemonių vairuotojai privalo žinoti ir vykdyti eismo dalyvių pareigas, mokėti Kelių eismo taisykles ir jų laikytis, vykdyti policijos, muitinės ir kitų reguliuotojų nurodymus dėl eismo tvarkos.
- 16.2. Atsakovas nepateikė jokių rašytinių įrodymų, patvirtinančių tai, jog teisės aktų nustatyta tvarka kreipėsi į policijos įstaigą dėl leidimo atsiimti priverstinai nuvežtą mopedą ir policijos įstaiga atsisakė tokį leidimą išduoti. Atsakovo teiginiai, neva jis apskritai neturi teisės ir galimybės atsiimti mopedą, yra neteisingi, kadangi Aprašo III skyrius „Priverstinai nuvežtų transporto priemonių grąžinimas“ aiškiai įtvirtina priverstinai nuvežtos transporto priemonės grąžinimo tvarką jos savininkui arba valdytojui (taigi, ir atsakovui). Atsakovas turėjo visas galimybes SEAKĮ 33 straipsnio 8 dalyje nustatyta tvarka sumokėti skolą už konkretų laikotarpį ir pareikšti, jog atsisako teisės atsiimti mopedą.
- 16.3. Ši byla nagrinėjama neperžengiant pareikšto ieškinio ribų. Atsakovas niekada nereiškė jokių savarankiškų reikalavimų VPK, taigineturi pagrindo savarankiškai kvestionuoti trečiojo asmens veiksmų, neinicijavęs mopedo (kaip turto) pripažinimo bešeimininkiu turtu procedūros, kaip tariamai lėmusių atsakovo teisių pažeidimą. Prievolė atlyginti priverstinai nuvežtos transporto priemonės saugojimo išlaidas transporto priemonės savininkui ir valdytojui solidariai atsiranda nuo konkretaus momento – priverstinio nuvežimo. Net ir hipotetiškai laikant, jog VPK turėjo pareigą inicijuoti mopedo pripažinimo bešeimininkiu procedūrą, tai savaime neeliminuoja atsakovo prievolės atlyginti mopedo saugojimo išlaidas už laikotarpį nuo mopedo priverstinio nuvežimo iki teismo procesinio sprendimo dėl daikto pripažinimo bešeimininkiu įsiteisėjimo dienos. Šiuo atveju apskritai nėra ir nebuvo jokių pagrindų inicijuoti mopedo pripažinimo bešeimininkiu daiktu procedūrą, nes mopedo savininkas buvo ir yra aiškus.
- 16.4. Sutartis, nors atsakovas nebuvo jos šalimi, bet koku atveju sukelia teises pasekmes ir jam. Mopedas buvo priverstinai saugomas sutarties pagrindu, o atsakovui neatsiimant priverstinai nuvežto mopedo ieškovei nebeliko nieko kito, kaip tik toliau jį saugoti.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl atsakovo prašymo priimti naujus įrodymus

17. Atsakovas 2022 m. kovo 7 d. kasaciniam teismui pateikė prašymą pridėti prie civilinės bylos Lietuvos Respublikos specialiu tyrimų tarnybos raštą „Dėl papildomos informacijos pateikimo, susijusios su skundu, registracijos Nr. 5-01-13831, nagrinėjimu“, kuris, kaip pats atsakovas teigia, patvirtina kasaciniame skunde išdėstytus argumentus, aplinkybes ir reikalavimo pagrįstumą.
18. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad nėra įstatyme nustatyto pagrindo tenkinti šį procesinį prašymą.
19. [CPK](#) 353 straipsnio 1 dalyje apibrėžtos bylos nagrinėjimo ribos: kasacinis teismas, neperžengdamas kasacinio skundo ribų, patikrina apskųstus sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu. Kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių. Pagal [CPK 353 straipsnio](#) 2 dalį kasaciniame skunde neleidžiama remtis naujais įrodymais bei aplinkybėmis, kurie nebuvo nagrinėti pirmosios ar apeliacinės instancijos teisme. Nurodytas teisinis reguliavimas suponuoja kasacinio proceso taisyklę, kad nauji įrodymai šioje proceso stadijoje negali būti pateikiami ir priimami, dėl to atsakovo pateikti nauji įrodymai grąžintini jį pateikusiam asmeniui.

Dėl transporto priemonės valdytojo pareigos atlyginti priverstinai nuvežtos transporto priemonės saugojimo išlaidas

20. Pagal [CK](#) 6.830 straipsnį pasaulio sutartimi viena šalis (saugotojas) įsipareigoja saugoti kitos šalies (davėjo) perduotą kilnojamąjį daiktą ir grąžinti jį išsaugotą, o davėjas – sumokėti atlyginimą, jeigu tai įtvirtinta sutartyje.
21. Priverstinai nuvežama transporto priemonė paprastai yra saugoma pasaulio sutarties, sudarytos ne tarp transporto priemonės savininko ar valdytojo ir saugotojo, o tarp policijos komisariato ir saugotojo, pagrindu. Šios pasaulio sutarties ypatybė yra ta, kad pareiga sumokėti už suteiktas saugojimo paslaugas kyla ne ją sudariusiai šaliai (arba ne tik ją sudariusiai šaliai, priklausomai nuo konkrečios sutarties nuostatų), o transporto priemonės savininkui ir valdytojui. Ši pareiga atsiranda specialios viešosios teisės normos pagrindu: Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 33 straipsnio 6 dalyje (straipsnio redakcija, galiojusi nuo 2015 m. liepos 2 d. iki 2017 m. lapkričio 30 d.; nuo 2017 m. gruodžio 1 d. – 8 dalyje) nustatyta, kad išlaidas, susijusias su priverstiniu transporto priemonės nuvežimu į transporto priemonės stovėjimo aikštelę šio straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais ir jos saugojimu transporto priemonės stovėjimo aikštelėje, ūkio subjektui transporto priemonės savininkas ir valdytojas atlygina solidariai. Taigi, šioje įstatymo normoje yra išvardyti du subjektai – transporto priemonės savininkas ir valdytojas, kurie privalo solidariai atlyginti transporto priemonės priverstinio nuvežimo ir saugojimo išlaidas. Teismas turi pareigą nustatyti asmenis, kurie privalo atlyginti nurodytas išlaidas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. lapkričio 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-309/2010](#)).
22. Taigi pasaulio sutarties dėl priverstinai nuvežtų transporto priemonių saugojimo ir įstatymo pagrindu atsiranda ne tik saugotojo (šioje byloje – ieškovės) ir davėjo (šioje byloje – Telšių apskrities VPK) teisiniai santykiai, bet ir transporto priemonės savininko (valdytojo) bei saugotojo teisiniai santykiai. Transporto priemonės savininkui (valdytojui) atsiranda ne tik teisės (teisė reikalauti grąžinti transporto priemonę tokios pačios

būklės, kokios ji buvo priimant saugoti), bet ir tam tikros pareigos (atlyginti su transporto priemonės nuvežimu susijusias išlaidas).

23. Solidarioji transporto priemonės savininko ir valdytojo pareiga atlyginti transporto priemonės priverstinio nuvežimo ir saugojimo išlaidas kyla iš SEAKĮ 20 straipsnio 1 dalyje nustatytos transporto priemonės savininko ar valdytojo pareigos rūpintis transporto priemone ir atsakyti už jam nuosavybės ar kita teise priklausančią transporto priemonę. Transporto priemonės savininko ar valdytojo pareiga rūpintis transporto priemone, be kita ko, apima ir domėjimąsi transporto priemonės buvimo vieta, dėjomą maksimalių pastangų kuo greičiau pasirūpinti transporto priemonės atsiėmimu iš saugojimo vietos. Kaip yra nurodęs kasacinis teismas, transporto priemonės savininkas, ilgą laiką nesidomėdamas sau priklausančio automobilio buvimo vieta, prisiima riziką, be kita ko, dėl galimų šio automobilio saugojimo išlaidų, susidariusių jį priverstinai nuvežus dėl to, kad naudojantis automobiliu buvo padaryta visuomenei pavojinga veikla (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. sausio 14 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-183-969/2021](#), 29 punktas). Tai taikoma ir transporto priemonės nuvežimo valdytojui. Net tuo atveju, jeigu pats transporto priemonės valdytojas dėl atitinkamų priežasčių neturi teisės ar galimybės atsiimti transporto priemonės, jis turi dėti maksimalias pastangas, kad transporto priemonę atsiimtų transporto priemonės savininkas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. gegužės 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-127-1075/2021, 28 punktas).
24. Nagrinėjamoje byloje reikalavimas atlyginti išlaidas, susijusias su priverstiniu transporto priemonės nuvežimu į transporto priemonės stovėjimo aikštelę ir jos saugojimu, pareikštas šią transporto priemonę vairavusiam ir KET reikalavimus pažeidusiam atsakovui kaip transporto priemonės valdytojui.
25. SEAKĮ 2 straipsnio 74 dalyje (redakcija, galiojusi nuo 2014 m. liepos 1 d. iki 2017 m. gruodžio 31 d.; šiuo metu – 84 punktas) apibrėžta transporto priemonės valdytojo sąvoka – tai asmuo, nuosavybės, patikėjimo, nuomos, panaudos ar kitokių teisėtų pagrindų valdantis ir naudojantis transporto priemone.
26. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad transporto priemonę iš saugojimo aikštelės gali atsiimti transporto priemonės savininkas arba valdytojas, pagrindęs tai, kad turi teisinį pagrindą valdyti transporto priemonę. Tuo atveju, jei transporto priemonės valdytojas negali pagrįsti, kad turi teisinį pagrindą valdyti transporto priemonę, ir dėl to negali atsiimti transporto priemonės, jis turi dėti maksimalias pastangas, kad transporto priemonę atsiimtų transporto priemonės savininkas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. gegužės 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-127-1075/2021](#), 33 punktas).
27. Byloje nekilo ginčo dėl to, kad atsakovas valdė ir naudojo transporto priemonę 2015 m. liepos 27 d. prieš ją priverstinai nuvežant. Numanomas transporto priemonės savininkas mirė 2016 m. (*duomenys neskelbtini*). Bylą nagrinėję teismai nenustatė, kad atsakovo ginčo transporto priemonės valdymas turėjo teisėtą pagrindą.
28. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad tuo atveju, kai saugoma priverstinai nuvežta transporto priemonė, išlaidų dydžiai gali turėti reikšmės tiek pareigūnų, priėmusių sprendimą priverstinai ją nuvežti, tiek savininko ar valdytojo, tiek saugotojo veiksmai (neveikimas). Sprendžiant dėl pareigos atlyginti transporto priemonės saugojimo išlaidas, svarbu įvertinti pasaugos atsiradimo pagrindą ir aplinkybes bei tai, kokių priemonių ėmėsi saugotojas, žinodamas, kokių pagrindų pasaugai buvo perduotas automobilis, išsiaiškinti savininką ir jam pranešti, kad jo automobilis yra saugomas už atlyginimą, taip pat paties transporto priemonės savininko ar valdytojo atliktus veiksmus, imantis priemonių dėl automobilio atsiėmimo ir kartu dėl išlaidų, susijusių su jo saugojimu, sumažinimo (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. spalio 23 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-436/2009](#)). Kasacinio teismo yra pažymėta, kad pagal priverstinio transporto priemonių nuvežimo, pervežimo ir saugojimo paslaugų teikimo sutarties nuostatas automobilio saugotojas turi pareigą imtis visų priemonių, kad transporto priemonės būtų kuo anksčiau atsiimtoms, t. y. informuoti automobilių savininkus apie saugomą automobilį, vietą, saugojimo įkainius bei pareigą jį atsiimti (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. sausio 14 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-183-969/2021](#) 25 punktą).
29. Bylos duomenimis, Kelmės rajono apylinkės teismo 2015 m. rugpjūčio 10 d. nutarimu atsakovas buvo pripažintas kaltu padaręs administracinius teisės pažeidimus, nustatytus [ATPK](#) 123 straipsnio 1, 5 dalyse, taip pat 129 straipsnyje, kurio sankcijoje kaip viena iš nuobaudų nurodytas transporto priemonės konfiskavimas, tačiau tokia nuobauda nebuvo skirta. Transporto priemonės grąžinimą tokiu atveju reglamentuoja Aprašo (redakcija, galiojusi nuo 2015 m. vasario 4 d. iki 2016 m. sausio 18 d.) 17 punktas, kuriuo remiantis policijos įstaigos įgaliotos pareigūnas, teismui išnagrinėjus administracinio teisės pažeidimo bylą ir priėmus sprendimą nekonfiskuoti transporto priemonės, nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną priima sprendimą grąžinti priverstinai nuvežtą transporto priemonę jos savininkui (valdytojui) ir surašo trims egzemplioriais nustatytos formos leidimą atsiimti priverstinai nuvežtą transporto priemonę. Pirmas egzempliorius ne vėliau kaip kitą darbo dieną perduodamas ar išsiunčiamas transporto priemonę saugančiam ūkio subjektui, antras egzempliorius ne vėliau kaip kitą darbo dieną registruotu laišku išsiunčiamas arba įteikiamas (kai savininkas (valdytojas) į policijos įstaigą atvyksta, iki leidimas išsiunčiamas registruotu laišku) priverstinai nuvežtos transporto priemonės savininkui (valdytojui), trečias – saugomas policijos įstaigoje. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2012 m. kovo 26 d. įsakymo Nr. 5-V-229 „Dėl paimto, konfiskuoto turto, turto, į kurį nuosavybės teisės laikinai apribotos, daiktinių įrodymų priėmimo, apskaitos, saugojimo, perdavimo, grąžinimo ir naikinimo instrukcijos patvirtinimo“ (toliau – Instrukcija), kuris taikomas tiek, kiek tai nereglamentuoja Aprašas, 64 punkte nurodyta, kad paimti daiktai asmenims grąžinami, kai įsiteisėja ikiteisminiam tyrimui, administracinėje ar baudžiamajoje byloje priimtas atitinkamas sprendimas, kuris yra pagrindas grąžinti savininkui paimtus daiktus, ir kitais atvejais teisės aktų nustatyta tvarka. Pažymėtina, kad sprendimas grąžinti priverstinai nuvežtą transporto priemonę ir leidimas ją atsiimti pagal nurodytą teisinį reglamentavimą priimami ir išrašomi policijos įstaigos, o ne savininko (valdytojo) iniciatyva.
30. Taigi šiuo atveju leidimas atsiimti ginčo transporto priemonę turėjo būti išrašytas 2015 m. rugpjūčio 31 d. Bylos nagrinėjimo metu nė vienas iš byloje dalyvaujančių asmenų, turėjusių turėti po tokio leidimo egzempliorių, jo nepateikė, trečiajam asmeniui Telšių apskrities VPK, be kita ko, nurodžius, kad 2015 m. leidimai atsiimti priverstinai nuvežtas transporto priemones nebesaugomi.
31. Instrukcijos 73 punkte nustatyta, kad jei asmuo per 2 mėnesius po įsiteisėjusio sprendimo grąžinti paimtus daiktus gavimo jų neatsiima ir nepraneša apie delsimą atsiimti priežastį, dėl tokių paimtų daiktų ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba administracinio teisės pažeidimo bylą nagrinėjusi institucija (pareigūnas) iš naujo kreipiasi į kompetentingą instituciją ar pareigūną (teismą, prokurorą ar kt. pareigūną) dėl naujo sprendimo priėmimo ir nurodo motyvus dėl kito sprendimo reikalingumo arba tokį sprendimą pagal kompetenciją priima pati. Byloje nėra duomenų, kad toks sprendimas dėl ginčo transporto priemonės būtų priimtas.
32. Aprašo 17 punkte taip pat nustatyta, kad transporto priemonė teisės aktų nustatyta tvarka grąžinama, kai ūkio subjektas, saugantis priverstinai nuvežtą transporto priemonę, gauna iš policijos įstaigos leidimą atsiimti priverstinai nuvežtą transporto priemonę ir transporto priemonės savininkas (valdytojas) pateikia ūkio subjekto įgaliotam darbuotojui galiojantį asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą ar vairuotojo pažymėjimą ir transporto priemonės registracijos liudijimą (laikiną transporto priemonės registracijos liudijimą). Nagrinėjamu atveju ginčo transporto priemonė nebuvo registruota, taigi nebuvo galimybės įvykdyti nurodytos teisės normos sąlygas ir pateikti jos registracijos liudijimą.
33. Apibendrinama išdėstyta teisinį reguliavimą, teisėjų kolegija pažymi, kad jame nenustatyta priverstinai nuvežtos neregistruotos transporto priemonės atsiėmimo iš saugotojo tvarka, tai lemia, jog tokios transporto priemonės gali būti saugomos (ir skola už pasaugą didėti) iš esmės neribotą laiką, taip neproporcingai apsunkinant visų šio teisinio santykio dalyvių padėtį, kai saugojimo išlaidos ima viršyti saugomo daikto vertę.
34. Atsižvelgdama į byloje nustatytas faktines aplinkybes, kad ginčo transporto priemonė nebuvo registruota, 2015 m. leidimas atsiimti priverstinai nuvežtą transporto priemonę (jei toks buvo išrašytas) neišsaugotas, numanomas transporto priemonės savininkas yra miręs, nėra duomenų, pagrindžiančių atsakovo teisėtą valdymą, ieškovo informaciją apie atsakovą iš Telšių apskrities VPK gavo tik 2019 m. rugsėjo mėnesį, nors ginčo transporto priemonę saugojo nuo 2017 m. rugsėjo 7 d., teisėjų kolegija konstatuoja, jog šiuo atveju nė vienas aptariamo teisinio santykio dalyvis nesielgė tinkamai pagal teisės aktų reikalavimus ir nesiėmė pakankamų priemonių, kad sumažėtų išlaidos, susijusios su ginčo transporto priemonės saugojimu. Teisėjų kolegija taip pat konstatuoja, kad susiklosčius tokiai faktinei situacijai ir šiuo atveju nesant teisės

aktuose nustatytų sąlygų visumos, leidžiančios pripažinti atsakovui teisę susigrąžinti ginčo transporto priemonę, jam negali būti priskiriama ir pareiga apmokėti jos saugojimo išlaidas.

35. Dėl kitų kasacinio skundo argumentų, susijusių su ginčo transporto priemonės pripažinimu bešeimininkiu turtu, teisėjų kolegija nepasisako, nes tai nėra šios civilinės bylos nagrinėjimo dalykas.
36. *Šioje nutartyje išdėstytų argumentų pagrindu kasacinis teismas konstatuoja, kad bylą nagrinėję teismai netinkamai aiškino ir taikė priverstinai nuvežtos transporto priemonės saugojimo išlaidų atlyginimą reglamentuojančias materialiosios teisės normas, todėl padarė neteisėtą išvadą, kad skola už transporto priemonės saugojimą susidarė ne dėl policijos pareigūnų ar transporto priemonės saugotojo kaltės, o dėl paties atsakovo nerūpestingumo, dėl to priteistina iš jo. Dėl šių pažeidimų buvo priimti neteisėti procesiniai sprendimai, o tai sudaro pagrindą šiuos sprendimus panaikinti bei priimti naują sprendimą ieškinį atmesti (CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 punktas, 359 straipsnio 1 dalies 4 punktas).*

Dėl bylinėjimosi išlaidų

37. [CPK 93 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. Remiantis [CPK 93 straipsnio](#) 5 dalimi, jeigu apeliacinės instancijos teismas ar kasacinis teismas, neperduodamas bylos iš naujo nagrinėti, pakeičia teismo sprendimą arba priima naują sprendimą, jis atitinkamai pakeičia bylinėjimosi išlaidų paskirstymą.
38. Kasaciniam teismui panaikinus skundžiamus teismų procesinius sprendimus ir priėmus naują sprendimą, byloje perskirstomos šalių bylinėjimosi išlaidos, turėtos pirmosios ir apeliacinės instancijos teismuose, bei paskirstomos bylinėjimosi išlaidos, patirtos kasaciniame procese ([CPK 93 straipsnio](#) 5 dalis).
39. Atsakovas pirmosios instancijos teisme patyrė 1030 Eur išlaidų advokato padėjėjo teisei pagalbai (890 Eur atsiliepimo į ieškinį parengimas, 140 Eur atstovavimas teismo posėdžiuose (apmokėta 2020 m. spalio 7, 14 d., gruodžio 9 d.); apeliacinės instancijos teisme turėjo 115,25 Eur išlaidų žyminiam mokesčiui ir 600 Eur – advokato padėjėjo pagalbai už apeliacinio skundo rengimą (apmokėta 2021 m. sausio 20, 22 d.); kasaciniame teisme turėjo 115 Eur išlaidų žyminiam mokesčiui ir 1900 Eur – advokato pagalbai rengiant kasacinį skundą (apmokėta 2022 m. vasario 23 d.). Šios atsakovo prašomos priteisti sumos neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.) (toliau – Rekomendacijos) 5, 7, 8.2, 8.10, 8.12, 8.19 punktuose nustatytų maksimalių dydžių. Iš viso atsakovas patyrė 3760,25 Eur bylinėjimosi išlaidų, kurių atlyginimas jam priteistinas iš ieškovės.
40. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. kovo 28 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, kasacinis teismas patyrė 2,42 Eur tokių išlaidų. Ši suma yra mažesnė nei minimali 5 Eur valstybei priteistina bylinėjimosi išlaidų suma (Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. lapkričio 7 d. įsakymas Nr. 1R-261/1K-355 „Dėl minimalios valstybei priteistinos bylinėjimosi išlaidų sumos nustatymo“, redakcija, galiojanti nuo 2020 m. sausio 23 d.), todėl procesinių dokumentų įteikimo išlaidų atlyginimas valstybės naudai nepriteistinas ([CPK 96 straipsnio](#) 6 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 4 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Atsisakyti priimti atsakovo M. V. pateiktus papildomus įrodymus ir grąžinti juos pateikusiam asmeniui.

Šiaulių apygardos teismo 2021 m. gegužės 19 d. nutartį ir Šiaulių apylinkės teismo 2020 m. gruodžio 23 d. sprendimą panaikinti ir priimti naują sprendimą.

Ieškinį atmesti.

Priteisti atsakovui M. V. (*duomenys neskelbtini*) iš ieškovės UAB „Tomadas“ (j. a. k. 302308932) 3760,25 Eur (tris tūkstančius septynis šimtus šešiasdešimt Eur 25 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Goda Ambrasaitė-Balynienė

Gražina Davidonienė

Gediminas Sagatys